CEDAC

កសិករ និង ធម្មជាតិ

Farmer and Nature

[illegible] អភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារនៅកម្ពុជា

លេខ ២ [illegible] | Nº 2, July 2004

ប្រព័ន្ធប្រពលវប្បកម្មស្រូវតាមគោលការណ៍ធម្មជាតិ (ប.វ.ស)

បណ្ឌិត យ៉ង សាំងកុមារ

ប្រព័ន្ធប្រពលវប្បកម្មស្រូវតាមគោលការណ៍ធម្មជាតិ

Ecological System of Rice Intensification

និពន្ធដោយ : យ៉ង សាំងកុមារ

Yang Saing Koma

បោះពុម្ពលើកទី ១ នៅឆ្នាំ ២០០១ ចំនួន ១០០០០ ច្បាប់

បោះពុម្ពលើកទី ២ នៅឆ្នាំ ២០០៤ ចំនួន ២០០០០ ច្បាប់

បោះពុម្ពដោយ : រោងពុម្ពឥន្ទ្រីយ៍មាស

© សេដាក / CEDAC 2004

ប្រព័ន្ធប្រពលវប្បកម្មស្រូវតាមគោលការណ៍ធម្មជាតិ

Ecological System of Rice Intensification

បណ្ឌិត យ៉ង សាំងកុមារ

មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សានិងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា

Centre d'Etude et de Développement Agricole Cambodgien (CEDAC)

ឆ្នាំ ២០០៤

មាតិកាអត្ថបទ

ទំព័រ

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

អារម្ភកថា

១. ប្រវត្តិរបស់ប្រព័ន្ធប្រពលវប្បកម្មស្រូវតាមគោលការណ៍ធម្មជាតិ (ប.វ.ស) ១

២. គុណសម្បត្តិរបស់ ប.វ.ស ១

៣. គោលការណ៍ និងបច្ចេកទេសរបស់ ប.វ.ស ២

៤. ការសរុបនូវគំនិតសំខាន់ៗ និងសំណូមពរបន្ថែម ១២

រូបភាពទី ១: ស្រូវ ១ ដើម បែកគុម្ពច្រើន មានកួរច្រើន ១

រូបភាពទី ២: តាមលក្ខណៈធម្មជាតិ ស្រូវ ១ ដើមអាចបែកគុម្ពបាន ៥០-៦០ ដើម ឬជួនកាលដល់ ១០០ ដើម ២

រូបភាពទី ៣: ស្រែដែលធំមានផ្ទៃពុំរាបស្មើ និងការចែកកូនស្រែតូចៗ ហើយមានផ្ទៃរាបស្មើ ៣

រូបភាពទី ៤: របៀបត្រាំគ្រាប់ពូជស្រូវក្នុងទឹកដើម្បីជ្រើសរើសយកគ្រាប់ពេញល្អ ៣

រូបភាពទី ៥: របៀបស្រង់យកគ្រាប់អណ្តែតចេញ ៤

រូបភាពទី ៦: ការរើសយកតែគ្រាប់ពេញសំរាប់សាប ឬព្រោះ ៤

រូបភាពទី ៧: របៀបធ្វើថ្នាលសំណាបដូចរងស្លែ ៤

រូបភាពទី ៨: របៀបរោយជីកំប៉ុស្តលើថ្នាលសំណាបមុនសាប ៤

រូបភាពទី ៩: សំណាបដែលមានអាយុខ្លី និងមានដើមថ្លោសល្អ ៥

រូបភាពទី ១០: ការស្ទូងសំណាប ១ ដើម ៥

រូបភាពទី ១១: ការស្ទូងរាក់ ហើយមិនបត់ឫសដូចផ្លែសន្ទូច ៥

រូបភាពទី ១២: របៀបស្ទូងជាជួរ (៧ ជួរ ដោយប្រើខ្សែចំនួន ២) ៩

រូបភាពទី ១៣: ការស្ទូងជាជួរ និងឱ្យមានចំងាយស្មើៗគ្នា ៩

រូបភាពទី ១៤: ការកាប់បង្ហូរទឹកចេញពីស្រែខ្លះនៅពេលទឹកដក់ក្នុងស្រែច្រើនពេក ១០

រូបភាពទី ១៥: ការប្រមូលកាកសំណល់ផ្សេងៗធ្វើជីកំប៉ុស្ត ១០

រូបភាពទី ១៦: ការព្រោះជីធម្មជាតិបំប៉នក្រោយពេលស្ទូងរួច ១០

រូបភាពទី ១៧: ការដាំដំណាំជីស្រស់នៅវាលស្រែ ១១

រូបភាពទី ១៨: សត្វល្អិតដែលរស់នៅក្នុងដី ជួយឱ្យដីផុសល្អ និងបង្កើនជីជាតិដល់ដី ១១

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

កូនសៀវភៅនេះកើតមានឡើង ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃបទពិសោធន៍របស់កសិករខ្មែររាប់ពាន់នាក់មកពីខេត្តជាច្រើន ជាពិសេសពីខេត្តកណ្តាល កំពង់ធំ ព្រៃវែង តាកែវ ស្វាយរៀង កំពង់ចាម កំពត និងកំពង់ស្ពឺ។ ខ្ញុំបាទសូមថ្លែងអំណរគុណ និងវាយតំលៃខ្ពស់ចំពោះកសិករជាច្រើន ដែលយើងខ្ញុំមិនអាចរាយឈ្មោះទាំងអស់បាននៅពេលនេះ ដែលបានឈានមុខក្នុងការពិសោធន៍ ឬអនុវត្តន៍ប្រព័ន្ធប្រពលវប្បកម្មស្រូវតាមគោលការណ៍ធម្មជាតិ (ប.វ.ស) ក៏ដូចជាជួយផ្សព្វផ្សាយដល់អ្នកដទៃនៅតាមភូមិរបស់ខ្លួន។

ទន្ទឹមនឹងនេះ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណដល់បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលសិក្សានិងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា (ឬអង្គការសេដាក) និងបុគ្គលិករបស់អង្គការ ឬស្ថាប័នផ្សេងៗ ដែលបានចូលរួមចំណែកក្នុងការជួយជំរុញប្រព័ន្ធប្រពលវប្បកម្មស្រូវតាមគោលការណ៍ធម្មជាតិនៅកម្ពុជា។

ជួសមុខឱ្យកសិករខ្មែរ ខ្ញុំក៏សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះសមាគម **ទេហ្វីសៃណា** ឬ **"អភិវឌ្ឍន៍ផ្លូវចិត្ត"** (Tefy Saina) ជាពិសេសលោក **ហង់រី ដឺឡាឡូណេ** (Henri de Lalaunié) ដែលបានរកឃើញនូវ ប.វ.ស នៅ ប្រទេសម៉ាដាហ្គាស្កា និងលោកសាស្ត្រាចារ្យ **នរម៉ែន អ៊ុបហុហ្វ** (Norman Uphoff សាកលវិទ្យាល័យខ័រណែល នៅសហរដ្ឋអាមេរិក) ដែលដើរតួសំខាន់ក្នុងការគាំទ្រដល់អង្គការសេដាកក្នុងការផ្សព្វផ្សាយ ប.វ.ស នៅប្រទេសកម្ពុជា។

អ្នកស្រី **ទាស និមល** បានជួយក្នុងការវាយអត្ថបទ និងរៀបចំលំអកូនសៀវភៅនេះ។ លោក **យឹម សុផាណ្ណា** អ្នកស្រី **ពាន សុខា** លោក **ប្រាក់ សេរីវឌ្ឍន៍** លោក **ឡាង សេងហ៊ង** លោក **ឌិ ធី** លោក **ស៊ឹម សាធឿន** លោក **អ៊ី ណារ៉ុន** លោក **លុយ ពិសិរិទ្ធិ** បានជួយអានកែលំអអត្ថបទ។ ខ្ញុំបាទ សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះការចូលរួមចំណែកដ៏មានតំលៃនេះ។

យើងខ្ញុំក៏សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះអង្គការអុកស្វាមអង់គ្លេស (Oxfam GB) និងអុកស្វាមអាមេរិក (Oxfam America) ក៏ដូចជាអង្គការ ប៉ាដិក (Padek) និងអង្គការដទៃទៀត ដែលបានជួយឧបត្ថម្ភថវិកាក្នុងការបោះពុម្ពសៀវភៅនេះ។

អារម្ភកថា

បន្ទាប់ពីធ្វើការសាកល្បងនូវប្រព័ន្ធប្រពលវប្បកម្មស្រូវតាមគោលការណ៍ធម្មជាតិ បានជោគជ័យនៅឆ្នាំ ២០០០ កន្លងមក អង្គការសេដាក បានបោះពុម្ពផ្សាយនូវសៀវភៅស្តីពី ប.វ.ស នៅឆ្នាំ ២០០១។ កូនសៀវភៅដែលបោះពុម្ពផ្សាយលើកទី ១ មានចំនួន ២៤ ទំព័រ ហើយត្រូវបោះពុម្ពចំនួន ១០០០០ ច្បាប់។

ដោយតំរូវការលើកូនសៀវភៅ ប.វ.ស មានការកើនឡើង យើងបានសំរេចចិត្តធ្វើការបោះពុម្ពជាលើកទី ២ ចំនួន ២០០០០ ច្បាប់។ ចំពោះការបោះពុម្ពជាលើកទី ២ នេះ យើងបានធ្វើការកែលំអនូវខ្លឹមសារអត្ថបទ និងរូបភាព ដែលឈរលើមូលដ្ឋាននៃបទពិសោធន៍កន្លងមក។ ជាពិសេសធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីឱ្យបងប្អូនកសិករងាយយល់ ងាយចាប់បាននូវគំនិតសំខាន់ៗ ក្នុងការអនុវត្តន៍ ប.វ.ស។

គោលបំណងសំខាន់របស់កូនសៀវភៅនេះ គឺចង់បង្ហាញឱ្យឃើញថា យើងពិតជាមានជំរើសសាមញ្ញៗ យ៉ាងច្រើនសំរាប់អនុវត្តក្នុងការបង្កើនផលស្រូវ ដោយមិនចាំបាច់អាស្រ័យទៅនឹងអ្វីដែលយើងហៅថាពូជទំនើប ឬពូជថ្មី ជីគីមី ថ្នាំពុល។ល។ យើងខ្ញុំជឿជាក់ថា ជំហានដំបូងនៃការអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មនៅកម្ពុជាយើង ជាពិសេសការបង្កើននូវផលិតកម្មស្រូវ គឺយើងគួរចាប់ផ្តើមពីការប្រើប្រាស់នូវអ្វីដែលមានស្រាប់ តាមរយៈការកែលំអនូវរបៀបដែលយើងធ្វើអ្វីមួយ និងរបៀបដែលកសិករសហការ និងរៀនសូត្រពីគ្នាទៅវិញទៅមក។

តាមបទពិសោធន៍កន្លងមករបស់កសិកររាប់ម៉ឺននាក់នៅកម្ពុជាយើង ក៏ដូចជា កសិករជាច្រើននាក់នៅប្រទេសផ្សេងៗទៀត ការកែលំអនូវផលិតកម្មស្រូវតាមគោលការណ៍ ប.វ.ស ពិតជាអាចជួយឱ្យគ្រួសារកសិករអាចបង្កើនផលបានលើសពីធម្មតា ដោយប្រើប្រាស់តែអ្វីដែលកសិករមានស្រាប់។ ភាពជោគជ័យកន្លងមករបស់កសិកររាប់ម៉ឺននាក់ បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ប.វ.ស ពិតជាអាចចូលរួមចំណែកក្នុងការលើកតំកើងជីវភាពគ្រួសារកសិករ កាត់បន្ថយនូវការបំពុលដល់បរិស្ថាន និងចំណីអាហារ និងជួយអភិរក្សនូវពូជស្រូវប្រពៃណីរបស់ខ្មែរយើង។ តាមរយៈកូនសៀវភៅនេះ ខ្ញុំសូមអំពាវនាវឱ្យបងប្អូនកសិករ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗ ចាប់ដៃគ្នាដើម្បីជំរុញប្រព័ន្ធប្រពលវប្បកម្មស្រូវតាមគោលការណ៍ធម្មជាតិ ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍យើង ប្រទេសយើងឱ្យក្លាយជាកន្លែងរស់នៅមួយដែលទឹក ដី និងចំណីអាហារគ្មានជាតិពុល។

ភ្នំពេញថ្ងៃទី ០៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៤

បណ្ឌិត យ៉ង សាំងកុមារ

អ្នកនិពន្ធ និងជានាយកអង្គការសេដាក

១. ប្រវត្តិរបស់ ប.វ.ស

ប្រព័ន្ធប្រពលវប្បកម្មស្រូវតាមគោលការណ៍ធម្មជាតិ ដែលហៅកាត់ថា "ប.វ.ស" គឺជាការផ្តុំចូលគ្នានូវបច្ចេកទេស ឬការអនុវត្តន៍ល្អៗ ដើម្បីជួយឱ្យស្រូវលូតលាស់បានល្អ និងបានផលច្រើន តាមសក្តានុពលធម្មជាតិរបស់វា។

គោលការណ៍ និងបច្ចេកទេសរបស់ ប.វ.ស ត្រូវបានបង្កើតឡើងលើកដំបូងដោយលោក ហង់រី ដឺឡាឡូឡេ (ជនជាតិបារាំង) នៅប្រទេសម៉ាដាហ្គាស្កា (កោះមួយនៅទ្វីបអាហ្វ្រិក) នៅក្នុងអំឡុងទសវត្សរ៍ទី ៨០។ អង្គការសេដាក បានចាប់ផ្តើមជំរុញ ប.វ.ស នៅប្រទេសកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ ២០០០។ នៅឆ្នាំដំបូងមានកសិករចំនួន ២៨ នាក់ នៅខេត្តចំនួន ៤ ដែលបានធ្វើការសាកល្បង។ ក៏ប៉ុន្តែដោយសារ ប.វ.ស អាចឱ្យកសិករអាចទទួលបានផលខ្ពស់ ២-៣ ដងលើសធម្មតា ហើយចំណាយតិច ជាពិសេសលើពូជ និងជីគីមី ធ្វើឱ្យកសិករជាច្រើនមានការចាប់អារម្មណ៍អនុវត្តតាម។ មកដល់ឆ្នាំ ២០០៣ ចំនួននេះបានកើនឡើងដល់ប្រហែល ១០០០០ នាក់ ហើយនៅឆ្នាំ ២០០៤ ក៏ដូចជាឆ្នាំខាងមុខៗនេះ ចំនួននឹងកើនឡើងកាន់តែច្រើនថែមទៀត។

២. គុណសម្បត្តិរបស់ ប.វ.ស

តាមបទពិសោធន៍កន្លងមក កសិករដែលអនុវត្តតាម ប.វ.ស អាចបង្កើនទិន្នផលស្រូវរបស់ខ្លួនបាន ២ ទៅ ៣ ដងលើសធម្មតា ហើយមានកសិករខ្លះអាចទទួលបានផលពី ៦ ទៅ ១០ តោន ក្នុងមួយហិកតា។ ឧទាហរណ៍ ដូចជាកសិករឈ្មោះ **គល់ នី** នៅភូមិត្រពាំងខន ឃុំត្រពាំងធំខាងត្បូង ស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ អាចទទួលផលបាន ១០,៨ តោន ក្នុងមួយហិកតា ឬកសិករ **នឹម សៀង** នៅភូមិប្រាសាទ ឃុំក្រាំងលាវ ស្រុកបាទី ខេត្តតាកែវ គាត់អាចទទួលបានផល ៧,៧ តោន ក្នុងមួយហិកតា។ លើសពីនេះទៀត កសិករអាចទទួលផលចំណេញពីការកាត់បន្ថយការចំណាយលើពូជ ការចំណាយលើជីគីមី ថ្នាំពុល និងការជួលកំលាំងពលកម្មសំរាប់ស្ទូង និងដកសំណាបថែមទៀតផង។ ឧទាហរណ៍ តាមការសិក្សារបស់អង្គការសេដាក លើកសិករ ១២០ នាក់ ដែល

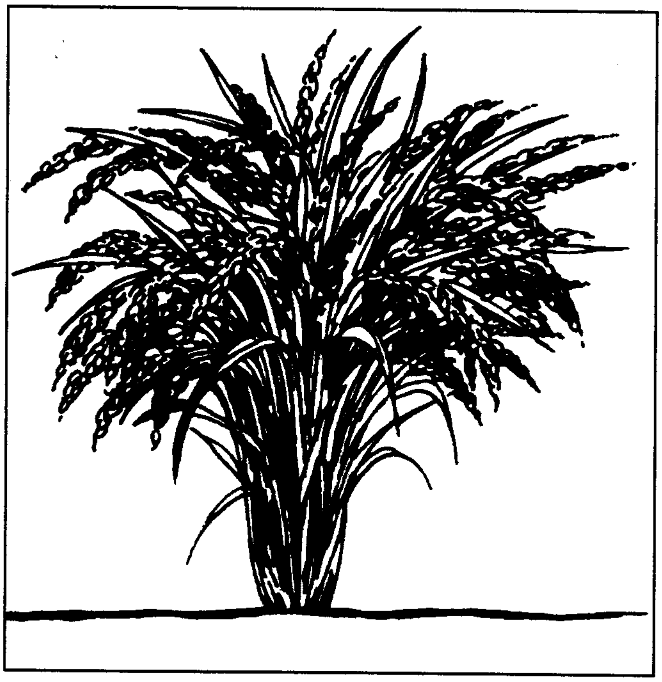

រូបភាពទី ១ : ស្រូវ ១ ដើម បែកគុម្ពច្រើន មានកួរច្រើន

អនុវត្ត ប.វ.ស តាំងពីឆ្នាំ ២០០១ ជាមធ្យមមួយគ្រួសារអាចបង្កើនប្រាក់ចំណូលពីការធ្វើស្រូវបានប្រមាណ ៤៥០០០០ រៀល គ្រាន់តែអនុវត្ត ប.វ.ស ប្រហែលតែ ៣៥% នៃផ្ទៃដីស្រែរបស់គេប៉ុណ្ណោះ។

៣. គោលការណ៍ និងបច្ចេកទេសរបស់ ប.វ.ស

តាមលក្ខណៈធម្មជាតិរបស់វា ស្រូវអាចបែកគុម្ពបានរហូតដល់ ៥០-៦០ ដើម ឬជួនកាល ១០០ ដើម (ឧទាហរណ៍ស្រូវមួរ)។ តាមបទពិសោធន៍របស់យើងកន្លងមក ស្រូវនៅពេលបែកគុម្ពបានច្រើន នាំឱ្យមានដើមច្រើន កួរច្រើន កួរវែង គ្រាប់ធំ និងគ្រាប់ច្រើន។ បើនិយាយឱ្យខ្លី ស្រូវនៅពេលបែកគុម្ពបានច្រើន ផលក៏ច្រើនដែរ។

ក៏ប៉ុន្តែគួរឱ្យស្ដាយដែរ ដោយកន្លងមក ទំលាប់ ឬការអនុវត្តន៍របស់កសិករខ្មែរ មិនបានជួយឱ្យស្រូវលូតលាស់បានពេញលេញល្អតាមលក្ខណៈធម្មជាតិ។ នេះដោយសារកសិករយើងច្រើនដកបោក ចង ស្ទូងសំណាបអាយុចាស់ពេក ស្ទូងច្រើនដើមពេកក្នុងមួយគុម្ព (ចាប់ក្រាស់ពេក) ស្ទូងកប់ឫសចូលជ្រៅពេក ស្ទូងកៀកគ្នាពេក និងទុកទឹកដក់ច្រើនពេកក្នុងស្រែ។ល។

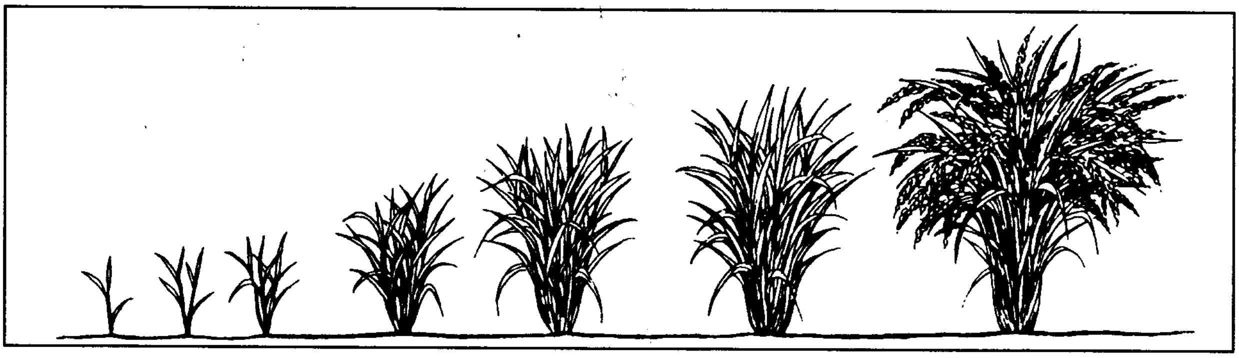

រូបភាពទី ២ : តាមលក្ខណៈធម្មជាតិ ស្រូវ ១ ដើមអាចបែកគុម្ពបាន ៥០-៦០ ដើម ឬជួនកាលដល់ ១០០ ដើម

ដើម្បីអាចឱ្យកសិករទទួលបានផលច្រើន ហើយចំណាយតិច ជាពិសេសលើការប្រើជីគីមី និងពូជ យើងគួរធ្វើការផ្លាស់ប្ដូរ ឬកែលំអទំលាប់មួយចំនួនចេញ ហើយចាប់ផ្ដើមអនុវត្តតាម ប.វ.ស។

ចំណុចសំខាន់ៗ ដែលកសិករគួរធ្វើការផ្លាស់ប្ដូរ ឬកែលំអមានដូចខាងក្រោមនេះ :

- ការធ្វើដីស្រែឱ្យរាបស្មើជាកត្តាមួយចាំបាច់ ពីព្រោះវាធានាឱ្យមានការផ្គត់ផ្គង់ទឹក និងជីជាតិបានស្មើល្អនៅក្នុងស្រែនិមួយៗ។ ដើម្បីងាយស្រួលទទួលបាននូវស្រែដែលមានដីរាបស្មើល្អ មានកសិករខ្លះចែកស្រែជាអំពកតូចៗ ហើយគេព្យាយាមធ្វើការពង្រាបជារៀងរាល់ឆ្នាំ។

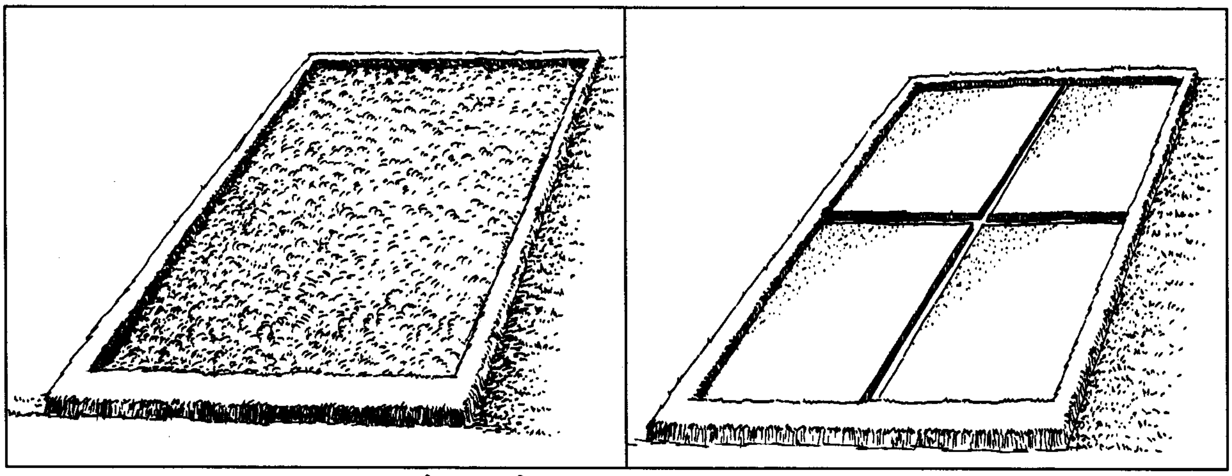

រូបភាពទី ៣ : ថ្នាលស្រែដែលធំមានផ្ទៃមិនរាបស្មើ និងការចែកកូនថ្នាលស្រែតូចៗ ហើយមានផ្ទៃរាបស្មើ

មានកសិករខ្លះភ័យខ្លាចបាត់បង់ដីនៅពេលគេចែកដីស្រែជាអំពកតូចៗ ក៏ប៉ុន្តែតាមបទពិសោធន៍កន្លងមក យើងមានការបាត់បង់ដីខ្លះៗ ដើម្បីធ្វើស្រែមែន ក៏ប៉ុន្តែផលស្រូវកើនជាងមុនពេលចែកស្រែ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ គេក៏អាចកាត់ស្មៅពីភ្លឺស្រែដើម្បីចិញ្ចឹមគោថែមទៀតផង។ ឧទាហរណ៍ អ៊ុំ ម៉ី សោម ដែលជាកសិករនៅ ភូមិត្រពាំងរាំង ឃុំម្កាក់ ស្រុកអង្គស្នួល ខេត្តកណ្ដាល បានចែកស្រែរបស់គាត់ដែលមានទំហំ ៥០ អារជា ៦ កូនស្រែតូចៗ។ បន្ទាប់ពីចែកស្រែហើយ គាត់បានទទួលផលស្រូវច្រើនជាងមុនពេលចែកស្រែ ទោះបីគាត់ត្រូវបានបាត់បង់ដីខ្លះតាមរយៈការលើកភ្លឺក៏ដោយ។

- ជ្រើសរើសយកតែគ្រាប់ដែលពេញល្អសំរាប់យកទៅសាប តាមរយៈការត្រាំទឹក (យកល្អទឹកដែលត្រាំគួរជាទឹកមានជាតិអំបិល ដោយដាក់អំបិល ១ ក្ដាប់ដៃ សំរាប់ទឹក ១ ប៉ោត) ដើម្បីស្រង់យកគ្រាប់ដែលមិនពេញចេញ (គ្រាប់ដែលអណ្ដែត)។ តាមបទពិសោធន៍កន្លងមក មានកសិករខ្លះបានយកគ្រាប់ពូជទៅត្រាំទឹកដែលមានជាតិស្ដៅ (ដោយត្រាំសំបក ស្លឹក ឬ គ្រាប់ស្ដៅ) ដើម្បីឱ្យស្រូវលូតលាស់បានល្អ និងជួយការពារសំណាបមិនឱ្យមានការបំផ្លាញពីសត្វល្អិត។

រូបភាពទី ៤ : របៀបត្រាំគ្រាប់ពូជស្រូវក្នុងទឹកដើម្បីជ្រើសរើសយកគ្រាប់ពេញល្អ

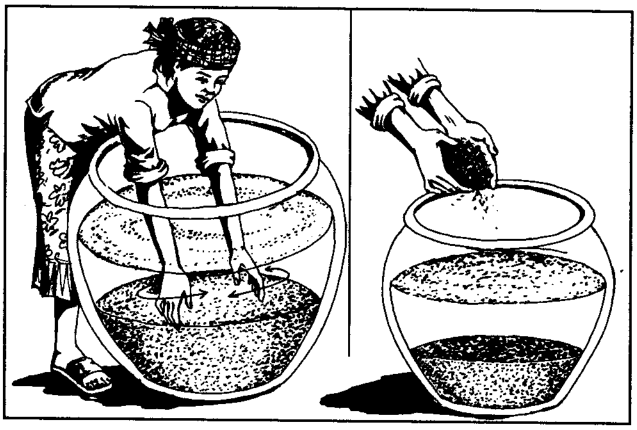

រូបភាពទី ៥ : របៀបស្រង់យកគ្រាប់អណ្តែតចេញ

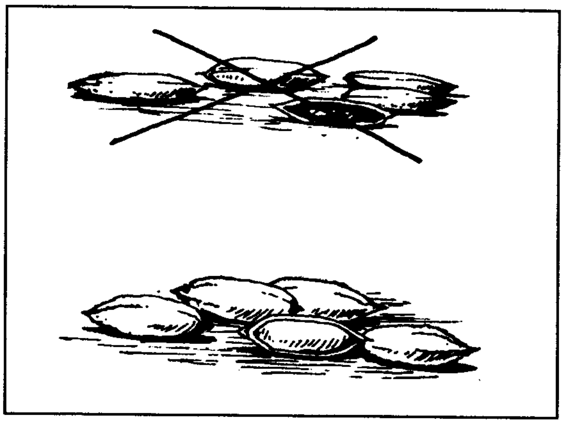

រូបភាពទី ៦ : ការរើសយកតែគ្រាប់ពេញសំរាប់សាប ព្រោះ

- ធានាឱ្យបានសំណាបថ្លោសទៅស្ទូង តាមរយៈការធ្វើថ្នាលសំណាបគោក (ដូចរងស្តែ) ការប្រើជីកំប៉ុស្ត (ប្រហែល ៣-៥ គីឡូក្រាម លើដី ១ ម៉ែត្រក្រឡា) លើថ្នាល និងការសាបស្តើង (ពូជប្រហែល ១ គីឡូក្រាម សាបលើដីប្រហែល ៤០ ម៉ែត្រក្រឡា) ។

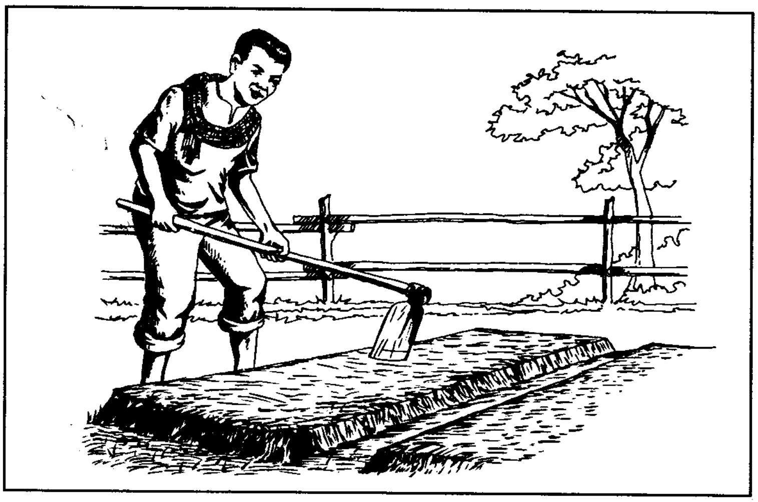

រូបភាពទី ៧ : របៀបធ្វើថ្នាលសំណាបដូចរងស្តែ

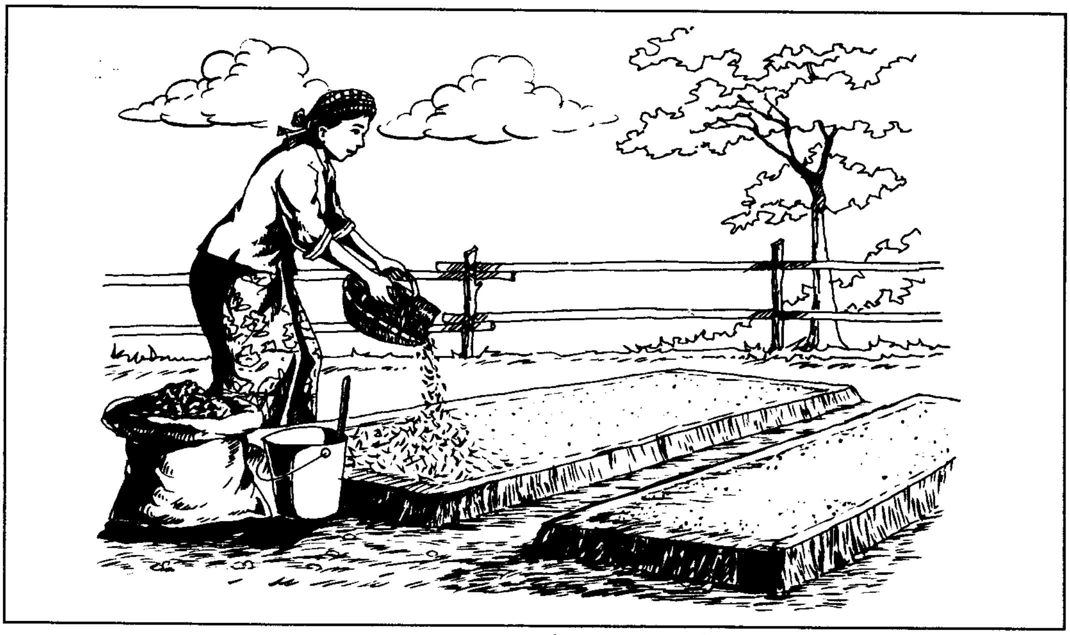

រូបភាពទី ៨ : របៀបអោយជីកំប៉ុស្តលើថ្នាលសំណាបមុនសាប

- ដកយកតែសំណាបដែលថ្លោសទៅស្ទូង ពីព្រោះសំណាបថ្លោសវាអាចដុះលូតលាស់ បែកគុម្ពបានល្អ

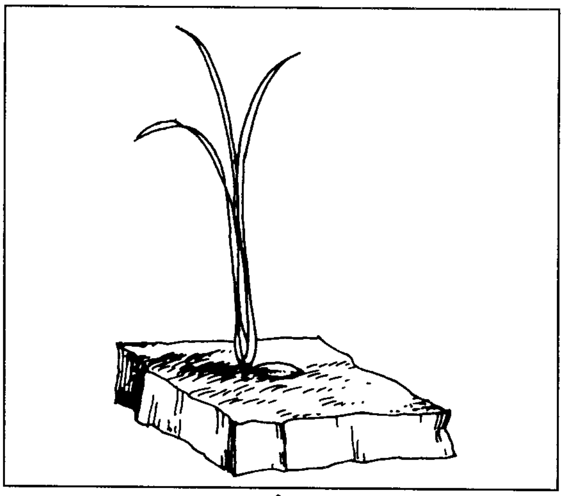

រូបភាពទី ៩ : សំណាបដែលមានអាយុខ្ចី និងមានដើមថ្លោសល្អ

- ស្ទូងសំណាបដែលអាយុខ្ចីជាងធម្មតា ឧទាហរណ៍ បើយើងធ្លាប់ស្ទូងសំណាបអាយុ ១ ខែកន្លះ យើងបន្ថយមកនៅ ៣០ ថ្ងៃ ឬ ២០ ថ្ងៃ ឬយើងធ្លាប់ស្ទូងសំណាបអាយុ ១ ខែ យើងបន្ថយមកនៅ ២០ ថ្ងៃ ឬ ១៥ ថ្ងៃ ពីព្រោះសំណាបដែលអាយុខ្ចីវាអាចមានពេលច្រើនសំរាប់បែកគុម្ព។ តែតាមបទពិសោធន៍របស់កសិករដែលធ្វើស្រែវស្សាកន្លងមក សំណាបដែលមានអាយុចន្លោះពី ១០ ទៅ ១៥ ថ្ងៃ អាចផ្តល់ផលបានល្អបំផុត។
- ស្ទូងដោយចាប់ស្តើងជាងធម្មតា ដោយបន្ថយមកចាប់ត្រឹម១-២ដើម ឬយកល្អតែមួយដើម ពីព្រោះស្រូវ ១ ដើមៗ បើវាមិននៅចង្អៀតគ្នាពេកទេ ឬបើវានៅតែឯងវាអាចមានលទ្ធភាពបែកគុម្ពបានល្អ។

រូបភាពទី ១០ : ការស្ទូងសំណាប ១ ដើម

- នៅពេលស្ទូង កុំស្ទូងកប់ឫសចូលក្នុងដីជ្រៅពេក ពីព្រោះវានាំឱ្យឫសមានការលំបាកក្នុងការលូតលាស់ (ហប់ខ្យល់) ហើយស្រូវពិបាកបែកគុម្ពដោយសារគល់ដើម (កន្លែងបែកខ្នែង) កប់ចូលជ្រៅពេក។ ដូចនេះនៅពេលយើងស្ទូង គួរដូរមកស្ទូងគ្រាន់តែផ្តិតឱ្យជាប់ដីបន្តិចៗបានហើយ។

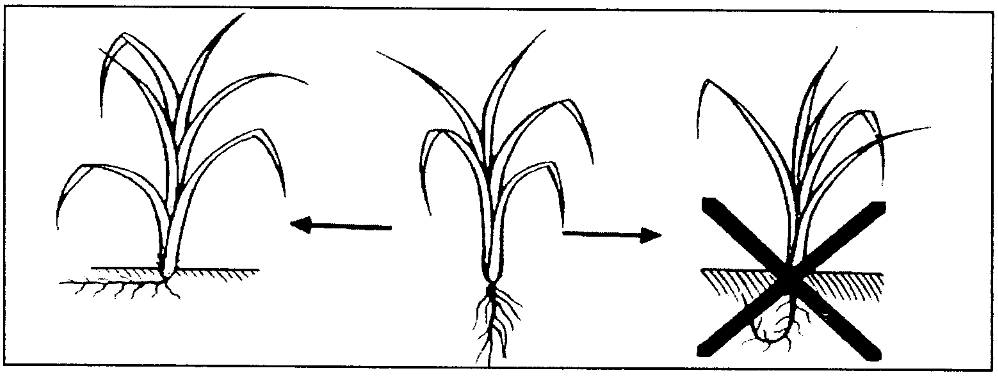

រូបភាពទី ១១ : ការស្ទូងរាក់ ហើយមិនបត់ឫសជូចផ្លែសន្ទូច

➢ របៀបដកសំណាបទៅស្ទូង

➢ ឫសច្រើន ◄

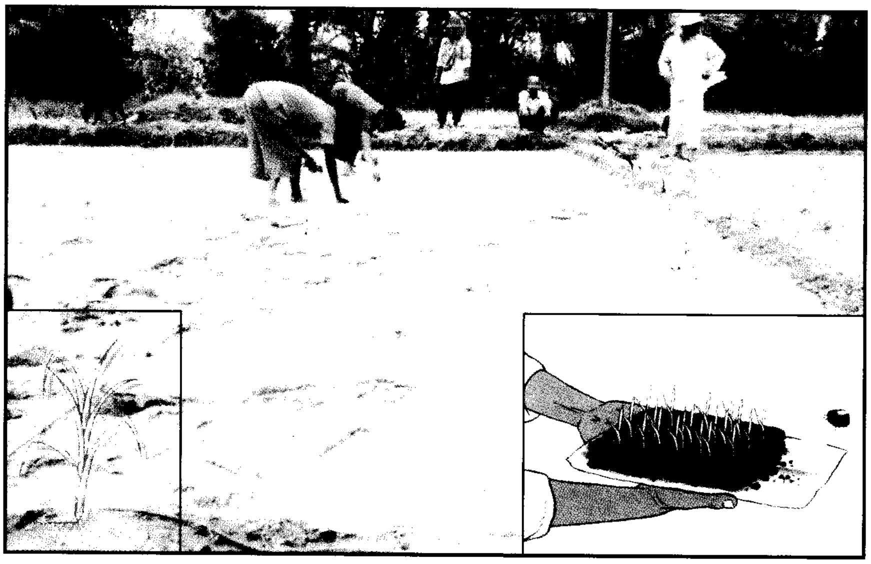

➢ របៀបស្ទូងជាជួរលើដីផុសគ្មានទឹក

➢ របៀបធ្វើស្មៅ និងបំផុសដី

➢ គុម្ពស្រូវធ្វើតាមរបៀបធម្មត

→ ដើមច្រើន

ទ្រុងដីកំប៉ុស្ត

➢ ឧបករណ៍ធ្វើស្មៅ និងបំផុសដី

ធៀបជាមួយតាមរបៀប ប.វ.ស

- ស្ទូងឱ្យរង្វើលជាងធម្មតាបន្តិច ហើយយកល្អឱ្យមានជាជួរ ឬបន្ទាត់ ពីព្រោះវាបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលឱ្យស្រូវអាចមានលទ្ធភាពបែកគុម្ពបានល្អ អាចទទួលសារធាតុចិញ្ចឹមបានស្មើៗគ្នា និងងាយស្រួលក្នុងការធ្វើស្មៅផង។ ដើម្បីជាជំនួយក្នុងការស្ទូងឱ្យត្រង់ជួរ គេអាចប្រើខ្សែ។ ឧទាហរណ៍ បើគេប្រើខ្សែចំនួន ២ គេអាចស្ទូងបានចំនួនជា ៥ ជួរ ឬ ៧ ជួរ បើគេប្រើខ្សែ ៣ គេអាចស្ទូងបានចំនួន ៧ ឬ ១១ ជួរ បើគេប្រើខ្សែចំនួន ៤ គេអាចស្ទូងបានចំនួន ៩ ឬ ១៥ ជួរ។ ដើម្បីធ្វើដូចនេះបាន គួរតែគូស ឬគួចខ្សែចំណាំនៅចន្លោះសំរាប់ស្ទូង និងចេះប៉ាន់ស្មាននូវជួរសំរាប់ស្ទូងនៅចន្លោះខ្សែ (រូបភាពទី ១២)។

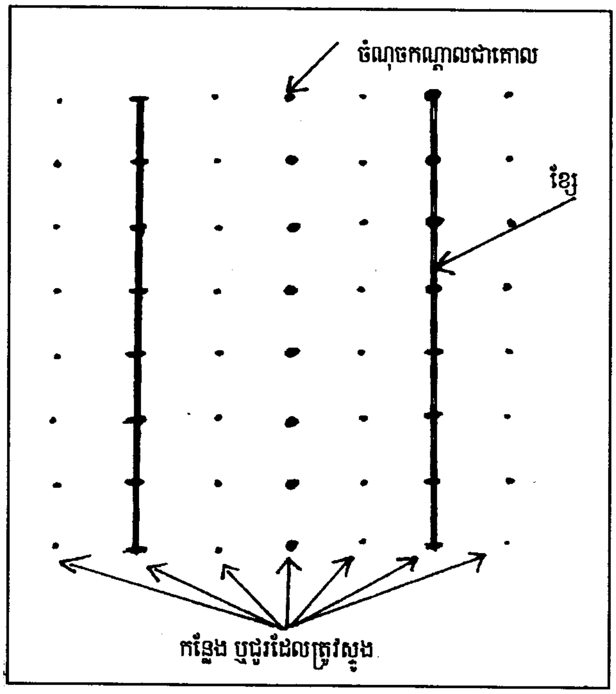

រូបភាពទី ១២ : របៀបស្ទូងជាជួរ (៧ ជួរ ដោយប្រើខ្សែចំនួន ២)

- យើងគួរធ្វើការដកស្មៅ និងបំផុសដីស្រែរបស់យើងតាមរយៈការប្រើឧបករណ៍ផ្សេងៗ ជាជំនួយ (ចបរនាស់ ប្រដាប់រុញដកស្មៅ) ឬដកនឹងដៃ ពីព្រោះការដកស្មៅវាបណ្តាលឱ្យមានខ្យល់ចេញចូលក្នុងដីបានល្អ ដែលជួយឱ្យឫសស្រូវលូតលាស់បានច្រើន។ ក្រៅពីនេះទៀត ការដកស្មៅជួយកំចាត់នូវការប្រណាំង-ប្រជែងរបស់ស្មៅជាមួយដំណាំស្រូវ។

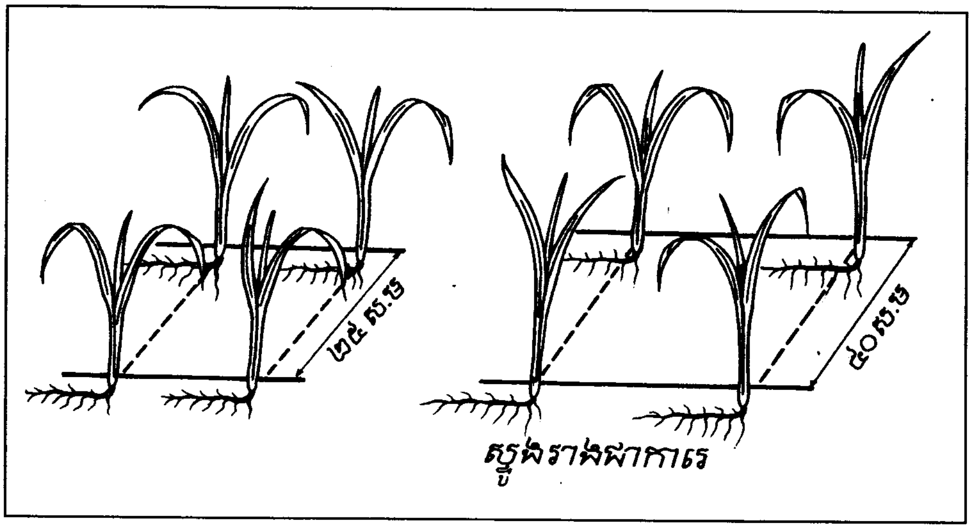

រូបភាពទី ១៣ : ការស្ទូងជាជួរ និងឱ្យមានទំងាយស្មើៗគ្នា

រូបភាពទី ១៤ : ការកាប់បង្ហូរទឹកចេញពីស្រែខ្លះនៅពេលទឹកដក់ក្នុងស្រែច្រើនពេក

- ប្រសិនបើអាចធ្វើបាន យើងគួរកុំឱ្យមានទឹកដក់ច្រើនក្នុងស្រែពេក យកល្អមានទឹកដក់បន្តិចៗបានហើយនៅពេលស្ទូង និងពេលស្រូវកំពុងបែកគុម្ព។ ការមិនមានទឹកដក់ ឬមិនមានទឹកដក់-ច្រើនក្នុងស្រែ វាបង្កលក្ខណៈឱ្យខ្យល់ចេញចូលក្នុងដីបានល្អ ដែលអាចជួយឱ្យឫសលូតលាស់បានប្រសើរ ហើយស្រូវក៏មិនលូតបណ្តោយតាមទឹក តែរីកទទឹងដែលធ្វើឱ្យដើមវាថ្លោស និងរឹងមាំ។
- យើងគួរប្រើជីធម្មជាតិឱ្យបានច្រើន ជាពិសេសការធ្វើជីកំប៉ុស្តប្រហែលពី ២ ទៅ ៤ តោន ក្នុងមួយហិកតា (សូមអានបន្ថែមនៅទំព័រទី ១១) និងការដាំជីស្រស់បៃតងលើស្រែនៅពេលមុនស្ទូង ឬក្រោយពេលច្រូត។ ម្យ៉ាងទៀត នៅពេលស្ទូងហើយ យើងនាំគ្នាគ្របដីតាមរយៈការព្រោះស្លឹកឈើ ចំបើង ស្មៅងាប់ គល់ជញ្ជ្រាំង។ល។ លើដីស្រែ ដើម្បីជួយរក្សាសំណើមការពារកុំឱ្យស្មៅដុះ និងបង្កើតជីបន្ថែមសំរាប់ស្រូវ (តាមរយៈការរលួយបំបែកធាតុ)។ សារៈសំខាន់នៃជីធម្មជាតិ គឺនៅពេលយើងប្រើទៅ វាជួយបង្កើតឱ្យមានសត្វល្អិតជាច្រើននៅក្នុងដី (ឧទាហរណ៍ ជន្លេន។ល។) ដោយសារសត្វល្អិតនេះហើយដែលអាចធ្វើឱ្យដីយើងផុស និងមានជីជាតិល្អ។

រូបភាពទី ១៥ : ការប្រមូលកាកសំណល់ផ្សេងៗធ្វើជីកំប៉ុស្ត

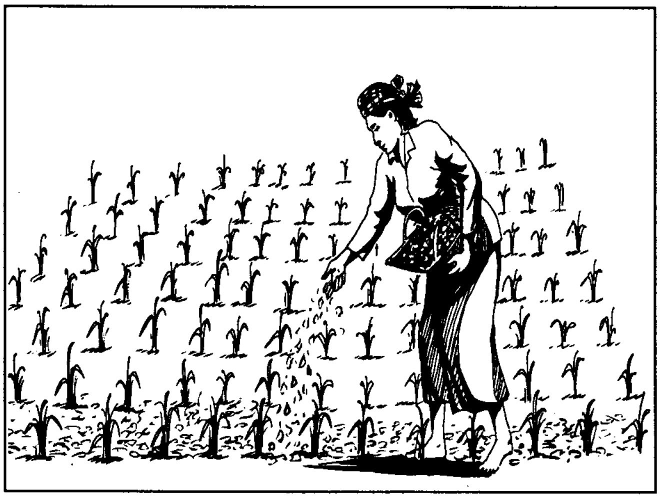

រូបភាពទី ១៦ : ការព្រោះជីធម្មជាតិក្រោយពេលស្ទូងរួច

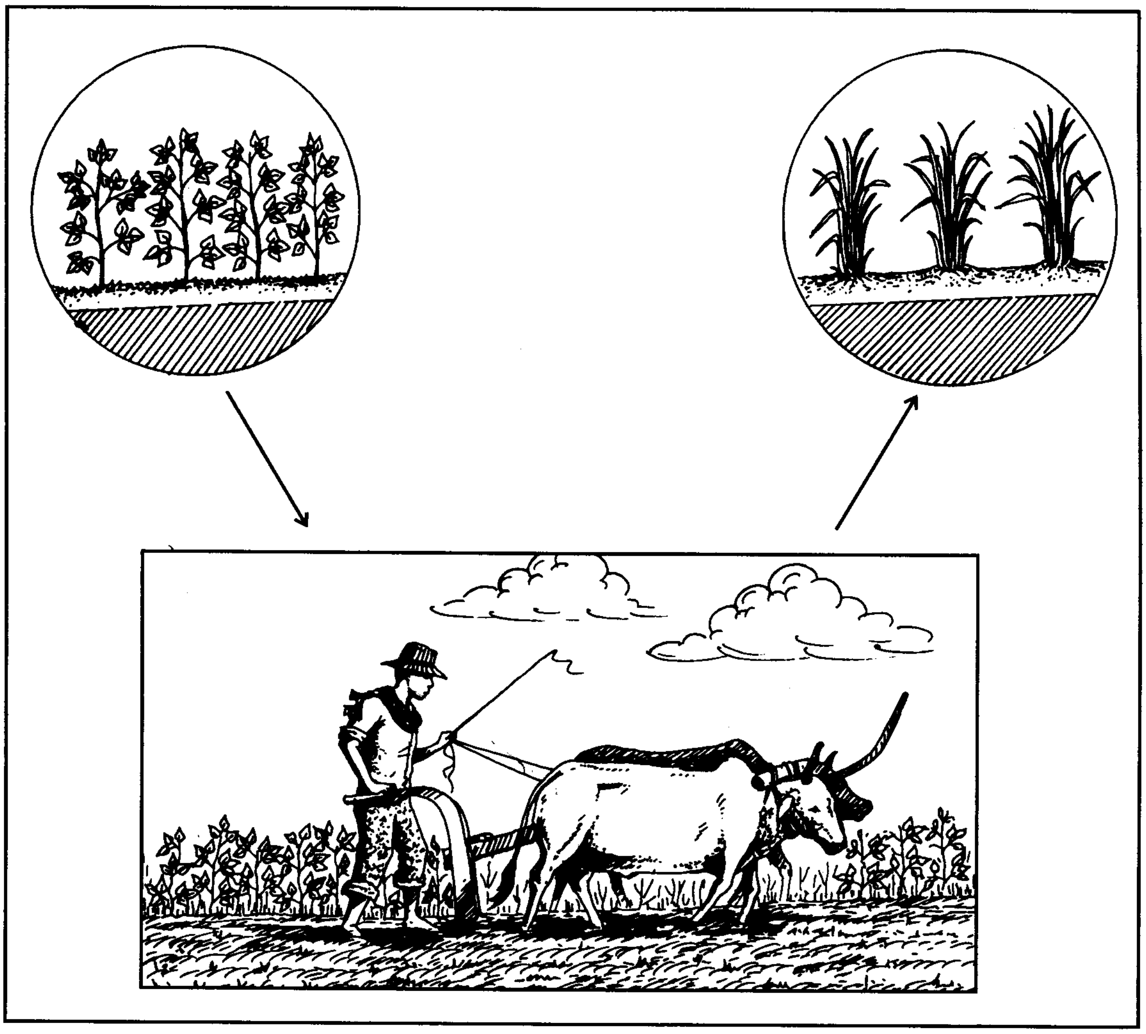

រូបភាពទី ១៧ : ការដាំដំណាំជីស្រស់លើវាលស្រែ

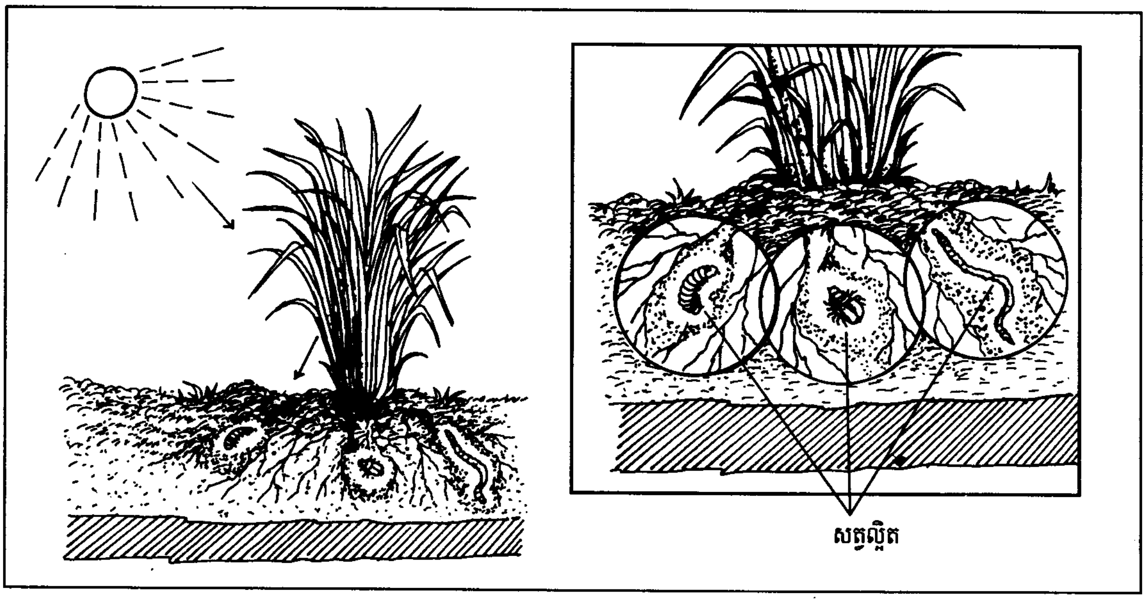

រូបភាពទី ១៨ : សត្វល្អិតដែលរស់នៅក្នុងដី ជួយឱ្យដីផុសល្អ និងបង្កើនជីជាតិដល់ដី

ក្រៅពីចំណុចខាងលើនេះ យើងខ្ញុំ សូមបញ្ជាក់បន្ថែមថា ការប្រើប្រាស់ពូជដែលមានគុណភាពល្អ (ពូជសុទ្ធ ហើយមានគ្រាប់ពេញល្អ) ក៏ជាកត្តាមួយសំខាន់ក្នុងការបង្កើនទិន្នផលស្រូវដែរ។ ដោយអនុវត្តតាម ប.វ.ស តំរូវការពូជមានកំរិតទាប (ប្រហែលពី ៨-១២ គីឡូក្រាម ក្នុងមួយហិកតា) ដូចនេះ គេអាចប្រើប្រាស់កូនស្រែដែលមានទំហំពី ៣ ទៅ ៥ អារ សំរាប់ផលិត និងបន្សុទ្ធពូជស្រូវដោយខ្លួនឯង។ នៅលើស្រែដែលផលិតពូជនេះ គេត្រូវអនុវត្តបច្ចេកទេសដូចស្រែ ប.វ.ស ដែរ ក៏ប៉ុន្តែគេត្រូវស្ទូងតែមួយដើម ប្រើប្រាស់ជីធម្មជាតិបំប៉នឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ដកស្មៅឱ្យបានល្អ និងជាពិសេសត្រូវដកចេញនូវគុម្ពណាដែលមានលក្ខណៈខុសគេ ឬខុសពីអ្វីដែលយើងប្រាថ្នាចង់បាន ដោយទុកតែគុម្ពណាដែលមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នាខ្លាំង ឬដូចគ្នាខ្លាំង (ការលូតលាស់ កំពស់ដើម ទំហំ និងប្រវែងរបស់កួរ ។ល។)។ ស្រូវដែលសំរាប់ទុកពូជត្រូវហាលឱ្យស្ងួត ហើយរក្សាទុកដាក់ដោយឡែកឱ្យបានល្អ។ ដោយកសិករម្នាក់ៗប្រើពូជច្រើនមុខ គេសហការគ្នាក្នុងការបែងចែកការបន្សុទ្ធពូជ ឬក៏យើងអាចជ្រើសរើសក្រុមកសិករដែលធ្វើការផលិតពូជសំរាប់ដោះដូរទៅតាមសហគមន៍។

ក្នុងចំណោមគំនិតសំខាន់ៗ ដែលរៀបរាប់ខាងលើនេះ អ្វីដែលប្លែកសំរាប់បងប្អូនកសិករយើង គឺការស្ទូង ១ ដើម ការស្ទូងសំណាបអាយុខ្លី ហើយការមិនមានដក់ទឹកច្រើន ឬដក់ជាប់នៅក្នុងស្រែ។ ចំពោះបងប្អូនកសិករខ្លះ វាជាការលំបាកក្នុងការអនុវត្តន៍តាម ពីព្រោះវាប្លែកខុសពីធម្មតា។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើលោកអ្នកចង់បានផលស្រូវល្អខុសពីធម្មតា យើងគួរតែចាប់ផ្តើមអនុវត្តតាមគោលការណ៍ និងបច្ចេកទេស ប.វ.ស ដូចកសិកររាប់ម៉ឺននាក់ទៀត ដែលធ្លាប់សាកល្បងបានជោគជ័យរួចមកហើយ។

៤. ការសរុបនូវគំនិតសំខាន់ៗ និងសំណូមពរបន្ថែម

តាមបទពិសោធន៍កន្លងមក យើងអាចសន្និដ្ឋានបានថា គោលការណ៍ និងបច្ចេកទេស ប.វ.ស ជាជំរើសមួយសមស្របសំរាប់កសិករខ្មែរក្នុងការបង្កើនទិន្នផលស្រូវ។ ជាពិសេសជាងនេះទៀត ការអនុវត្តន៍ ប.វ.ស គឺមិនចាំបាច់ត្រូវការទុន ឬធនធានអ្វីពិសេសបន្ថែម ក្រៅពីអ្វីដែលកសិករមានស្រាប់ (ដី ពូជ ទឹក ជីធម្មជាតិ)។ អ្វីដែលជាកត្តាសំខាន់សំរាប់ឱ្យកសិករយើងអាចអនុវត្ត ប.វ.ស បានជោគជ័យ គឺភាពក្លាហាន និងភាពច្នៃប្រឌិតក្នុងការសាកល្បងនូវអ្វីមួយថ្មី។

សរុបមក ចំណុចសំខាន់ៗបំផុតដែលបងប្អូនកសិករគួរធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ ឬសាកល្បងកែលំអមានដូចជា :

- ☞ ជ្រើសរើសគ្រាប់ពេញល្អយកទៅសាប
- ☞ ជ្រើសរើសយកតែសំណាបដែលថ្លោសល្អ ឬមានសុខភាពល្អ
- ☞ បន្ថយអាយុសំណាបដែលត្រូវស្ទូង
- ☞ បន្ថយចំនួនដើមដែលត្រូវស្ទូងក្នុងមួយគុម្ព

- ☞ ពង្រីកចន្លោះគុម្ពដែលត្រូវស្ទូង
- ☞ ស្ទូងឱ្យមានជាជួរបន្ទាត់ល្អ
- ☞ បន្ថយជំរៅកប់ឫសពេលស្ទូង (ស្ទូងថ្នម ហើយរាក់ជាងមុន)
- ☞ បន្ថយទឹកកុំឱ្យមានដក់ច្រើន ឬដក់ជាប់នៅក្នុងស្រែ
- ☞ បង្កើនការប្រើជីធម្មជាតិ

នៅពេលលោកអ្នកធ្វើការអនុវត្តន៍ សូមព្យាយាមផ្គុំចូលគ្នានូវចំណុចសំខាន់ៗទាំងនេះ។ កាលណាយើងអាចផ្គុំចូលគ្នាបានច្រើនចំណុច នោះផលក៏កើនកាន់តែច្រើនដែរ។ ផ្ទុយទៅវិញ បើយើងមិនបានផ្គុំចូលគ្នានូវចំណុចទាំងនេះ ជួនកាលអាចឱ្យយើងមិនអាចបានផលច្រើនដូចការរំពឹងទុកទេ។ ឧទាហរណ៍ បើលោកអ្នកស្ទូងសំណាបខ្ចីស្ទូង ១ ដើម តែស្រែមានទឹកដក់ច្រើនពេក ក៏ស្រូវរបស់យើងមិនអាចលូតលាស់បានល្អដែរ។ ម្យ៉ាងទៀត បើអាយុសំណាបយើងចាស់ យើងក៏នៅអនុវត្តតាម ប.វ.ស បានដែរ គឺយើងស្ទូង ១ ដើម ឬ ២ ដើម ស្ទូងជាជួរ ហើយស្ទូងរាងក្បៀកជាងការស្ទូងសំណាបខ្ចីបន្តិច។

ប្រសិនបើលោកអ្នកមានការលំបាកក្នុងការផ្លាស់ប្តូរទំលាប់ ឬមិនទាន់ហ៊ានប្រថុយក្នុងការផ្លាស់ប្តូរទំលាប់យ៉ាងអន់ណាស់យើងក៏គួរសាកល្បងបន្ថយចំនួនដើមដែលត្រូវស្ទូងក្នុងមួយគុម្ព ឱ្យមកនៅត្រឹមតែពី ១-៣ ដើម ដោយប្រើតែសំណាបថ្លោសៗសំរាប់ស្ទូង និងស្ទូងដោយរាក់ជាងធម្មតា ឬការប្តូរពីទំលាប់ស្ទូងមិនត្រង់ជួរ មកស្ទូងជាជួរ។ល។ ប្រសិនបើលោកអ្នកផ្លាស់ប្តូរតែ ២-៣ ចំណុចនេះ លោកអ្នកក៏អាចបានទទួលផលច្រើនជាងធម្មតា។ នៅពេលនោះ លោកអ្នកអាចចាប់ផ្តើមឈានទៅរកការផ្លាស់ប្តូរបន្ថែមទៀត ដោយធ្វើយ៉ាងណាឱ្យការធ្វើស្រែបានផលកាន់តែប្រសើរ ចំណេញកាន់តែខ្ពស់ ជីជាតិដីក៏នៅគង់វង្សបានល្អ ហើយការអាស្រ័យលើជីគីមី ថ្នាំពុល ត្រូវបានកាត់បន្ថយ ឬកាត់ផ្តាច់តែម្តង។

ប្រសិនបើបងប្អូនកសិករចង់បានការរីកចំរើនល្អ ក្នុងការធ្វើស្រែទាល់តែបងប្អូនចាប់ផ្តើមធ្វើការផ្លាស់ប្តូរនូវទំលាប់ ឬការអនុវត្តន៍កន្លងមក ហើយការផ្លាស់ប្តូរអាចជាការផ្លាស់ប្តូរទាំងស្រុង ឬការផ្លាស់ប្តូរបន្តិចម្តងៗ ឬធ្វើការសាកល្បងនៅលើផ្ទៃដីតូចសិនដើម្បីរៀនសូត្រ។

"ដើម្បីឱ្យមានការរីកចំរើន ទាល់តែយើងផ្លាស់ប្តូរចាប់យកអ្វីមួយថ្មី ឬប្រសើរជាងមុន"

ឧបសម្ព័ន្ធ

ជីកំប៉ុស្តគោក

ក- ជីកំប៉ុស្ត និងសារៈសំខាន់របស់វា

ជីកំប៉ុស្ត គឺជាជីដែលផ្គុំឡើងដោយសារធាតុសរីរាង្គផ្សេងៗ ដែលគេទុកឱ្យបំបែកធាតុ (ពុក) ក្នុងរយៈ-ពេលកំណត់មួយសិន មុននឹងយកមកប្រើ។

គោលបំណងសំខាន់នៃការធ្វើជីកំប៉ុស្ត គឺផលិតនូវសារធាតុសំបូរទៅដោយសត្វល្អិតដែលផ្តល់ជីវិតដល់ដីសំបូរសារធាតុសំរាប់ចិញ្ចឹមជីវិតដំណាំ និងអាចជួយឱ្យដីមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់សំរាប់ស្រូបយកទឹក និងសារធាតុចិញ្ចឹមបានច្រើន។

ខ- របៀបធ្វើជីកំប៉ុស្ត

ធនធានសំរាប់ធ្វើជីកំប៉ុស្តមាន :

- ធាតុស្ងួត ឬធាតុដែលសំបូរកាបោន ដូចជា : ចំបើង ស្មៅស្ងួត ស្លឹកឈើ អាចម៍រណារ ...
- ធាតុសើម ឬពពួកសំបូរជាតិអាសូត ដូចជា : ស្លឹកឈើស្រស់ (ស្លឹកពពួកដំណាំកួរ ឬពពួកសណ្តែក) អាចម៍សត្វ កាកសំណល់ផ្ទះបាយ
- ដី អាចជាដីស្រទាប់លើ ឬដីដំបូក ឬ ជីកំប៉ុស្តចាស់

នៅពេលធ្វើជីកំប៉ុស្ត គេអាចលាយធាតុទាំង ៣ នេះបាន ២ របៀប :

១) រៀបវាជាស្រទាប់ៗ

២) លាយចូលគ្នាទាំងអស់តែម្តង

ជាទូទៅការរៀបស្រទាប់ មានលក្ខណៈប្រសើរជាងការលាយចូលគ្នាទាំងអស់។ ការរៀបជាស្រទាប់ៗ វាមិនទាមទារឱ្យយើងត្រឡប់ទេ (ការត្រឡប់មិនចាំបាច់ទេ) ហើយក៏វាមានភាពងាយស្រួលក្នុងការរក្សាតុល្យភាពរវាងធាតុស្ងួត ធាតុសើម និងដី

ចំពោះការរៀបជាស្រទាប់ៗ គេអនុវត្តដូចខាងក្រោមនេះ :

- ស្រទាប់ទី ១ : ធាតុស្ងួត(៣ ដង)
- ស្រទាប់ទី ២ : ធាតុសើម(២ ដង)
- ស្រទាប់ទី ៣ : ដី (១ ទៅកន្លះដង)

ការរៀបជាស្រទាប់របៀបនេះរហូតដល់ទ្រុងជី ឬរណ្តៅជីពេញ។

បរិមាណសារធាតុសំខាន់ៗទាំង ៣ នៅពេលលាយចូលគ្នាធ្វើជាកំប៉ុស្ត

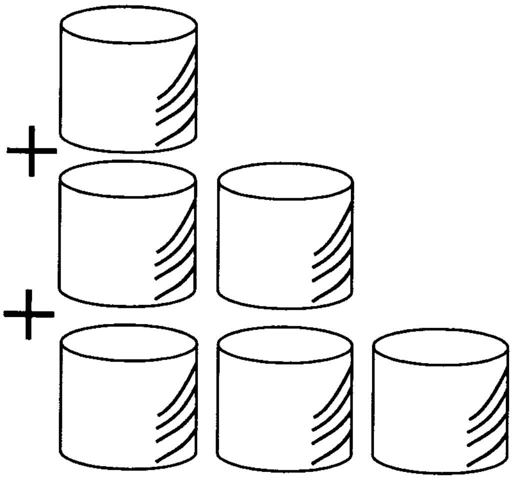

ដី (ដីស្រទាប់លើ ឬដីបាតត្រពាំង ...)
លាយជាមួយផេះ និងកំប៉ុស្ត

ធាតុសើម (ពពួកសំបូរអាសូត N)

សារធាតុស្ងួត ពពួកសំបូរកាបូន (C)

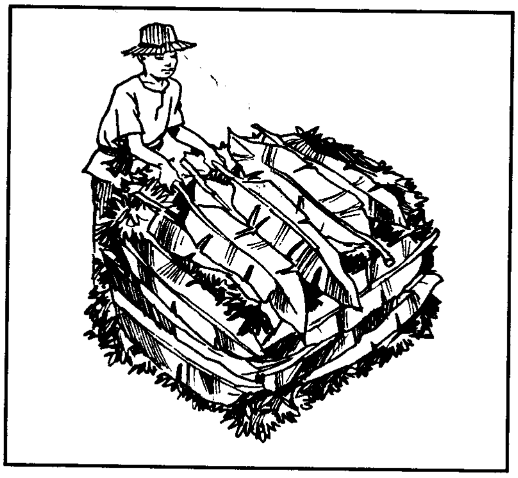

ការគ្របទ្រុងដីកំប៉ុស្ត

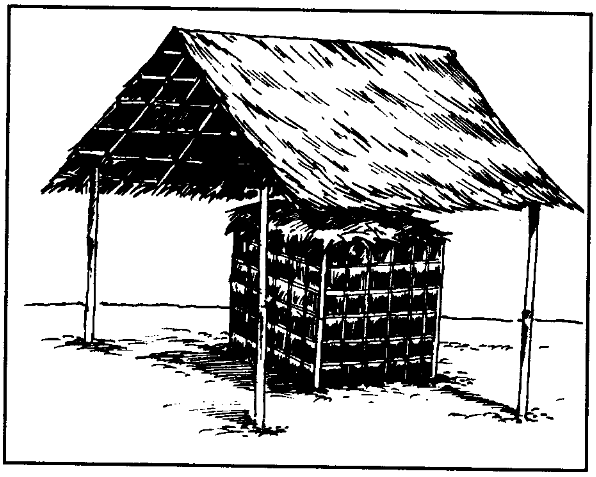

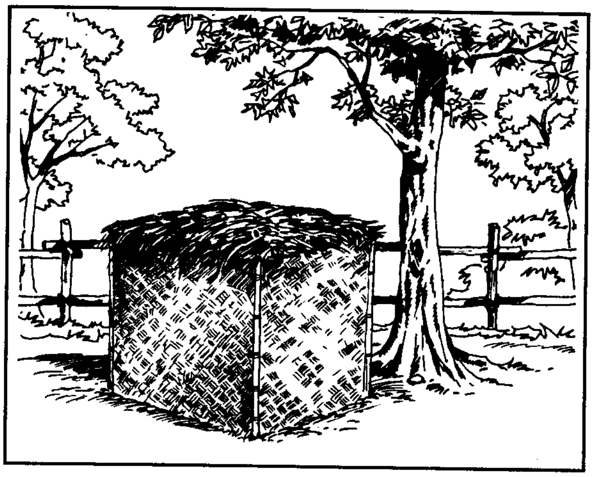

ទ្រុងដីកំប៉ុស្តដែលធ្វើនៅក្រោមដើមឈើ

ឥ- ចំណុចដែលត្រូវចងចាំនៅពេលធ្វើ និងប្រើជីកំប៉ុស្ត

ដើម្បីផលិតឱ្យបានជីកំប៉ុស្តដែលមានគុណភាពល្អ ត្រូវចងចាំនូវចំណុចមួយចំនួនដូចខាងក្រោម :

☞ ត្រូវប្រើសារធាតុសរីរាង្គ ឱ្យបានច្រើនប្រភេទសំរាប់ធ្វើជីកំប៉ុស្ត

☞ ត្រូវរក្សាឱ្យមានតុល្យភាពរវាងធាតុស្ងួតនិងធាតុសើម ជៀសវាងកុំឱ្យធាតុស្ងួតច្រើនពេក ឬសើមពេក

☞ គំនរជីកំប៉ុស្តត្រូវធានាឱ្យមានខ្យល់ចេញចូល ពីព្រោះវាបង្កឱ្យមានសត្វតូចៗ មានប្រយោជន៍ច្រើនដែលមានតួនាទីសំខាន់ជួយឱ្យដីមានជីជាតិល្អ និងដំណាំលូតលាស់បានល្អ។ ដើម្បីជួយឱ្យមានខ្យល់ចេញចូលបានល្អ គេត្រូវឧស្សាហ៍ត្រឡប់ជី។ ម្យ៉ាងវិញទៀត គេអាចដាក់បំពង់ឫស្សីដែលមានប្រហោងដោតនៅកណ្តាលគំនរ ជីដើម្បីនាំខ្យល់ចូល។ គេត្រូវជៀសវាងធ្វើជីក្នុងរណ្តៅដែលមានទឹកដក់ជាប់ ជាពិសេសនៅរដូវវស្សា។

☞ ចំពោះនៅរដូវរាំងស្ងួត ហើយធាតុផ្សំរបស់ជីសំបូរទៅដោយសារធាតុស្ងួត យើងគួរឧស្សាហ៍ស្រោចទឹកបន្ថែមលើជី។

☞ រណ្តៅ ឬគំនរជីកំប៉ុស្តត្រូវគ្របឱ្យបានល្អ ដើម្បីការពារកុំឱ្យសារធាតុអាសូតហើរចេញ។

☞ ជីកំប៉ុស្តដែលរួចរាល់ហើយសំរាប់ប្រើមានគុណភាពល្អ គឺមិនមានក្លិនស្អុយ (មានក្លិនល្អ) មិនក្តៅ រលួយចូលគ្នាអស់ (ដោយមិនអាចឱ្យយើងស្គាល់បានថាតើ ធាតុណាជាធាតុអ្វី)។ ប្រសិនបើវាមិនទាន់កាច់អស់ទេ នៅពេលយើងយកទៅប្រើ វានឹងបញ្ចេញកំដៅដែលប៉ះពាល់ដល់ឫសដំណាំ និងលូតលាស់របស់ដំណាំ។

☞ គេអាចយកជីកំប៉ុស្តទៅត្រាំនឹងទឹក ហើយយកទឹកជីនេះស្រោចបំប៉នដល់សំណាបឱ្យលូតលាស់បានល្អ។

☞ ដើម្បីឱ្យសំណាបលូតលាស់បានល្អ ហើយងាយដកយកទៅស្ទូង គេយកជីកំប៉ុស្តទៅរោយលើថ្នាលសំណាប ហើយរាស់ចូលក្នុងដីបន្តិចៗ។ បន្ទាប់មក គេធ្វើការសាបលើថ្នាលយកតែម្តង។

"ប្រើជីកំប៉ុស្តទើបដីវាផុស ប្រើជីគីមីខុសនាំឱ្យដីរឹង"

មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សានិងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា (សេដាក/CEDAC)

មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សានិងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា ជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលខ្មែរ ឯករាជ្យ មិនស្វែងរកកំរៃផលប្រយោជន៍បុគ្គល និងមិនពាក់ព័ន្ធគណបក្សនយោបាយ ។ "សេដាក" ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ ១៩៩៧ ក្នុងគោលបំណងចូលរួមចំណែកអភិវឌ្ឍន៍សង្គមកម្ពុជាមួយប្រកបដោយចីរភាព និងសមធម៌ ដែលប្រជាកសិករ និងអ្នកបរិភោគមានជីវិតរស់នៅប្រកបដោយភាពសប្បាយរីករាយ ។

សេដាក បានចាប់ដៃជាមួយកសិករ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ដើម្បីផ្តួចផ្តើមគំនិតអនុវត្ត និងគាំទ្រដល់គំរោង ឬសកម្មភាពដែលចូលរួមចំណែកដល់អធិបតេយ្យភាពស្បៀង និងការបង្កើនទូវគុណភាពនៃជីវិតរបស់ប្រជាកសិករ និងអ្នកបរិភោគ ដោយជាមួយគ្នានោះរក្សា និងបង្កើនទូវគុណភាពនៃធនធាន-ធម្មជាតិ និងការសហការគ្នាក្នុងសង្គម ។

☞ ចងក្រង និងបោះពុម្ពផ្សាយដោយ ***មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សានិងអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មកម្ពុជា (សេដាក/*** *CEDAC)*

☞ *ឧបត្ថម្ភថវិកាដោយអង្គការអុកស្វាមអង់គ្លេស (Oxfam GB)*

អុកស្វាមអាមេរិក (Oxfam America) និងអង្គការប៉ាដិក (Padek)

☞ *ពត៌មានផ្សេងៗ និង ការបែងចែកផ្សព្វផ្សាយ សូមទំនាក់ទំនង*

ផ្ទះលេខ ៣៩ ផ្លូវលេខ ៥២៨ សង្កាត់បឹងកក់ ១ ខ័ណ្ឌទួលគោក

ប្រអប់សំបុត្រលេខ ១១១៨ រាជធានីភ្នំពេញ

ទូរស័ព្ទ: (០២៣) ៨៨០៩១៦ ទូរសារ: (០២៣) ៨៨៥១៤៦ E.mail : Cedac@camnet.com.kh

ប្រសិនបើលោកអ្នកចង់បានទិន្នផលស្រូវខ្ពស់ ហើយចំណាយតិច សូមសាកល្បងអនុវត្តន៍បច្ចេកទេសសំខាន់ៗ ទាំង ១២ របស់ ប.រ.ស

ប្រើជីធម្មជាតិ ជាពិសេស ជីកំប៉ុស្ត ដើម្បីឱ្យដីផុស បានល្អ

ធ្វើដីឱ្យរាបស្មើ និងមាន ប្រព័ន្ធសំរាប់បញ្ចេញទឹក

ដកស្មៅបំផុសដីឱ្យបាន ២ ទៅ ៤ ដងដើម្បីឱ្យខ្យល់ ចេញចូល

ជៀសវាងកុំឱ្យមានទឹក ដក់ច្រើនក្នុងស្រែពេល ស្រូវកំពុងលូតលាស់

ប្រើពូជសុទ្ធល្អ និងរើសតែ គ្រាប់ពេញល្អសំរាប់សាប

ស្ទូងឱ្យរង្វើលពីគ្នា ដោយ ចន្លោះឆាកពី ២,៥ តឹក ទៅ ៤ តឹក

ធ្វើថ្នាលសំណាបគោក ហើយសាបស្តើង ដើម្បីឱ្យសំណាបថ្លោស

ស្ទូងជាជួរដោយចម្ងាយពី គុម្ពមួយ ទៅគុម្ពមួយស្មើគ្នា

ដកតែសំណាបថ្លោសទៅស្ទូង ដោយដកថ្នមៗ ហើយដក ភ្លាមស្ទូងភ្លាម

ស្ទូងសំណាបអាយុខ្លី យកល្អអាយុតិចជាង ១៥ ថ្ងៃ

ស្ទូងចាប់ស្តើងយកល្អស្ទូង តែ ១ ដើម ក្នុង ១ គុម្ព

ស្ទូងថ្នមៗ រាក់ៗ និង កុំបត់ឫសដូចផ្លែសន្ទូច